

Nový európsky Bauhaus ako platforma architektonickej spolupráce

Shortpaper Doktorský Workshop FA ČVUT 2021

Študent: Ing. arch. Michal Hybský

Školiteľka: doc. Ing. arch. Pavla Melková, PhD.

Pracovisko: Ústav náuky o budovách (U 518)

Obsah

1.	Úvod.....	3
1.1.	Charakteristika predmetu výskumu.....	3
1.2.	Výskumná otázka.....	3
2.	Výskum	4
2.1.	Metodológia.....	4
2.2.	Prehľad literatúry.....	4
2.3.	Limity.....	5
3.	Zhrnutie.....	5
4.	Použité zdroje	6

1. Úvod

1.1. Charakteristika predmetu výskumu

Nový európsky Bauhaus nie je školou, ani retrospektívou, ako by mohol názov napovedať. Jedná sa o medziodborovú platformu spolupráce vytvorenú na pôde Európskej komisie, s významnou úlohou pri implementovaní Európskej zelenej dohody v sektore stavebníctva, architektúry a vystavaného prostredia všeobecne. Má prispieť k zelenej transformácii Európy, jej lepšiemu prijatiu a urýchleniu. (1, 2) NEB si pre tieto účely vytýčil ambiciózný program. Pomocou priamej a nepriamej participácie, partnerského programu, networkingu a ocenení chce akumulovať skúsenosti a odborné znalosti rôznych odvetví z oblasti udržateľného stavebníctva a architektúry. Tie následne plánuje zužitkovať vo vnútorných mechanizmoch a finančných tokoch Únie. Na manifestáciu hodnôt platformy organizátori vytvorili hodnotovú triádu: krása – udržateľnosť – inkluzivita, vystihujúcu hlavné tézy programu. Triáda objasňuje víziu budúcnosti Európy, ako miesta dostupného pre všetkých, miesta kultúrneho, miesta vhodného pre život a ďalšie generácie. (1–3) Je zjavné, že činnosť NEBu je postavená na vysokých ideáloch, a taktiež že má veľké ambície.

1.2. Výskumná otázka

Iniciatíva NEB sa stala predmetom môjho výskumu ako významný príklad súčasnej architektonickej spolupráce. Primárne dôvody pre výber tohto subjektu sú dva, prvým je jeho činnosť založená na spolupráci, čím sa kladne stretáva s hodnotovým a obsahovým nastavením vypísanej témy dizertácie (komunikácia architektúry), druhým je moja osobná zainteresovanosť pri téme udržateľnosti a zároveň spolupráca s občianskymi združeniami Manifest 2020 a IEPD zastrešujúcimi NEB na Slovensku. (4) Keďže témy a hodnoty predstavené pod hlavičkou Nového európskeho Bauhausu považujem za opodstatnené a zmysluplné, na základe tohto stanoviska je položená aj výskumná otázka. Domnievam sa, že značná ambicióznosť programu, hoci pochopiteľná, je tým aspektom, pri ktorom môžu vzniknúť problémy pri presadzovaní ideí platformy. Z tohto pohľadu je podstatné sa venovať potenciálnym hrozbám a slabinám iniciatívy v architektonickej sfére – je potrebné ich identifikovať, charakterizovať a následne s dátami pracovať ďalej. Výskumná otázka by sa dala položiť takto: *Aké sú potenciálne hrozby pre dosiahnutie cieľov NEBu v architektonickej sfére, a ako je možné týmto hrozbám predísť / zabrániť?* Pre pochopenie možného rozsahu problematiky dopĺňam pod-otázky postavené na základe cieľovej skupiny. Otázka zdola/hore: *Ako môže architekt (jednotlivec) / obec architektov (záujmová skupina) / občania všeobecne pomôcť dosiahnutiu cieľov NEBu?* Otázka zhora/dole: *Čo môžu organizátori z platformy NEB zmeniť na základe doterajšieho vývoja projektu pre dosiahnutie želaných cieľov?*

2. Výskum

2.1. Metodológia

Na základe predmetu výskumu, projektu Nový európsky Bauhaus, a stanovenej výskumnej otázky, smerujúcej k podpore projektu, určujem prístup ku skúmaniu ako *etický* (angl. *etic viewpoint*) tj. prístup ku pozorovaniu javu zvonku. To hlavne z dôvodu, že nie som členom iniciatívy ale tzv. vzdialeným pozorovateľom. (5 pp. 10–11)

Typovo prácu zaraďujem do kategórie *kontextuálne vedeného výskumu* (angl. *context – led research*), kde kontextom je práve prebiehajúci projekt Nový európsky Bauhaus, do ktorého vstupuje výskumná metodológia a teória k téme pochádzajúca z tretích strán. (5 pp. 11–14)

Samotný postup práce začal rozborom kontextu NEBu v troch komparáciách. Porovnával som: 1. Hodnotové triády (Vitruvius, Wagner, NEB); 2. Inštitucionálne spolupráce na poli architektúry (CIAM, UIA, NEB); 3. Marketing známeho mena v oblasti architektúry (Mies van der Rohe award, Aalto University, NEB). Pre orientáciu v téme a kontexte sledovaného projektu poslúžili komparačné sondy dobre, avšak pre ďalšie pokračovanie v práci sa druhá a tretia sonda ukázali ako málo využiteľné (témy vhodné skôr pre odbory manažment a obchodná komunikácia). Prvá sonda sa ukázala ako prínosná, ako vhodná možnosť pre teoreticky vedenú dizertáciu, ktorú ponechávam zatiaľ otvorenú.

Prvotný rozbor priniesol ešte jedno všeobecné zistenie, a to, že pokiaľ chcem udržať výskum ako kontextuálne a nie teoreticky vedený, je potrebné sa zamerať na činnosť iniciatívy, na to čo *NEB robí*, skôr ako na to *čím je*. Ďalším krokom teda bolo zamerať sa na procesy a činnosť platformy. Analýzu práce iniciatívy som začal zostavením časového harmonogramu projektu, nakoľko NEB má vopred zostavený plán svojej činnosti. Tu sa ukazuje ako kľúčový dátum september 2021, kedy má Európska komisia vydať správu o doterajšom priebehu projektu. (2) Na základe štúdia tohto dokumentu sformulujem ďalší metodický postup výskumu.

2.2. Prehľad literatúry

Predmetné zdroje informácií som rozčlenil do troch kategórií. Tieto kategórie sú kontext, metodológia a teória. Kategória kontext obsahuje zdroje z okruhu NEBu, primárne oficiálne webové stránky projektu, texty publikované platformou a videokonferencie k jej vytvoreniu – [*New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. Dostup. z: https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en a ďal.*]. (1–4, 6) Sekundárne sa jedná o publikácie osobností, alebo o osobnostiach spojených s projektom – [*INGELS, B. Hot to cold: an odyssey of architectural adaptation; MCQUAID, M. Shigeru Ban*]. (7, 8) Do kategórie metodológia patria publikácie zaoberajúce sa vykonávaním výskumu v odbore architektúra, výberom metodík a odbornými radami ku práci na architektonickom výskume ako takom – [*LUCAS, R. Research*

methods for architecture; DULLA, M. *Jak napsat disertaci v oboru architektura*. (5, 9) Kategória teória obsahuje publikácie týkajúce sa obsahových tém NEBu a súvisiacich architektonických teoretických tém – [ŠPAČEK, R. a kol. *Rukoväť udržateľnej architektúry*; CRYSLER, C. a kol. *The Sage handbook of architectural theory*]. (10, 11) Tento prehľad použitej literatúry je pre účel short paperu a kvôli stručnosti skrátenejší, obsahuje iba základné vybrané zdroje informácií.

2.3. Limity

Prvý zásadný limit práce spočíva hlavne v skutočnosti, že Nový európsky Bauhaus je bezprecedentným a stále prebiehajúcim projektom, tým pádom je náročné o ňom dohľadať informácie od zdrojov nepatriacich ku platforme, vrátane kritik, recenzií a odborných názorov. Aktuálnosť je v tomto prípade pozitívnym aj negatívnym javom. Druhou výraznou limitáciou je náročnosť výberu vhodnej metodiky pre výskum (*prebiehajúceho*) procesu v odbore architektúra, zameranom prevažne na *vystavané (hmotné či nehmotné) prostredie*. Tretím limitom je šírka záberu platformy, čiastočne presahujúca témy vhodné pre architektonický výskum. Potreba stanovenia mantinelov témy, ktorá nebude presahovať kapacity jednotlivca v danom odbore sa ukazuje ako zásadná. Je teda pravdepodobné, že práca sa zúži na jeden potenciálny problém NEBu a bude riešiť len ten.

3. Zhrnutie

Práca na výskume aspektov ohrozujúcich cieľ Nového európskeho Bauhausu má svoje jednoznačne určené pozície – predmet výskumu je jednoznačný, hodnotové a tematické zaradenie autora a témy dizertácie taktiež. Nejednoznačným sa zatiaľ javí pokračovanie na práci z hľadiska metodiky a šírky záberu, dá sa však očakávať zúženie témy a upresnenie metodiky v jesenných mesiacoch roku 2021.

Čo sa týka príspevku, ktorý bude odprezentovaný v rámci doktorskej konferencie na FA ČVUT, výskum odprezentujem v štruktúre použitej v tomto texte. Definujem predmet výskumu, iniciatívu Nový európsky Bauhaus, moju pozíciu voči nemu a pozíciu NEBu v rámci témy práce, ďalej predstavím výskumnú otázku, doterajšiu metodiku a teóriu k problematike. Jednotlivé časti budú doplnené grafickými prílohami, hlavne diagramami a schémami, ilustrujúcimi moju prácu na téme a objasňujúcimi fungovanie NEBu. Nakoniec predstavím najzásadnejšie limity práce, ktoré sa doposiaľ pri výskume objavili, a príspevok uzavriem prognózou vývoja práce v najbližších mesiacoch. Spätnú väzbu z konferencie považujem za dôležitý aspekt vývoja práce, ktorý následne zapracujem do môjho výskumu.

4. Použité zdroje

- [1] *New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together* [cit. 8. června 2021]. Dostupné z: https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en.
- [2] *About the initiative* [cit. 1. června 2021]. Dostupné z: https://europa.eu/new-european-bauhaus/about/about-initiative_en.
- [3] *Frequently asked questions* [cit. 8. června 2021]. Dostupné z: https://europa.eu/new-european-bauhaus/frequently-asked-questions_en.
- [4] *Nový európsky Bauhaus: čo je to? – Manifest 2020* [cit. 1. června 2021]. Dostupné z: <https://manifest2020.sk/novy-bauhaus/>.
- [5] LUCAS, Raymond. *Research methods for architecture*. London : Laurence King Publishing, 2016. 978-1-78067-753-8.
- [6] *High-level roundtable* [cit. 9. června 2021]. Dostupné z: https://europa.eu/new-european-bauhaus/about/high-level-roundtable_en.
- [7] INGELS, Bjarke. *Hot to cold. An odyssey of architectural adaptation / editor-in-chief, Bjarke Ingels ; text, Bjarke Ingels*. Köln : Taschen, 2015. 3836557398.
- [8] MCQUAID, Matilda. *Shigeru Ban*. London : Phaidon, 2003. 0-7148-4194-3.
- [9] DULLA, Matúš. *Jak napsat disertaci v oboru architektura*. Druhé vydání, první tiskové. 978-80-01-06816-8.
- [10] ŠPAČEK, Robert a Henrich PIFKO, ed. *Rukoväť udržiateľnej architektúry*. Bratislava : Slovenská komora architektov, 2013. 978-80-971205-1-1.
- [11] CRYSLER, C. Greig, Stephen CAIRNS a Hilde HEYNEN, ed. *The SAGE handbook of architectural theory*. First published. 978-1-4462-8263-2.